

УДК: 343.85

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-68-3-103-115>

Носевич Надія Русланівна,
здобувач
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Пир)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1112-9788>

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

На підставі аналізу основних нормативно-правових актів, якими врегульовано діяльність Державного бюро розслідувань (далі — ДБР, Бюро) у сфері протидії злочинності авторкою розроблено напрями вдосконалення нормативно-правового забезпечення цієї діяльності Бюро. Запропоновано розроблення системи нормативно-правових актів як законодавчого, так і підзаконного рівнів.

Ключові слова: протидія злочинності; Державне бюро розслідувань; нормативно-правове забезпечення; напрям.

Актуальність дослідження. Питання правового регулювання діяльності у сфері протидії злочинності — постійний предмет наукових досліджень учених-кримінологів. Це багато в чому пов'язано з тим, що розвиток суспільства та відносин у ньому, поява ризиків кримінологічної безпеки є процесами перманентними. У зв'язку із цим, злочинність як вид соціальної практики постійно вдосконалюється, набуває нових форм і проявів. Тому суспільство та держава намагається відповідно реагувати на зазначені процеси «удосконалення» та «самовдосконалення» злочинності. Однією з форм такого реагування є правотворення — створення, зміна або скасування нормативно-правових актів, якими регулюються питання протидії злочинності. Їхнє цільове призначення — урегулювання різними законними способами суспільних відносин у найбільш уразливих сферах соціального буття. Серед таких способів є утворення нових органів, до компетенції яких належить протидія злочинності. Найновішим із цих органів є Державне бюро розслідувань, який з'явився в Україні після ухвалення Закону «Про Державне бюро розслідувань» відносно недавно — 12 листопада 2015 року [7].

За справедливим твердженням учених, створення Бюро — далекоглядний інституціональний та правовий крок до формування потужного централізованого органу, наділеного правоохоронними функціями, що спрямовано на консолідацію обов'язків із виявлення, відвернення та розкриття корупційних злочинів, скоєних високопосадовцями, співробітниками судових та правоохоронних органів [15, с. 136]. Прийняття Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (далі — Закон) стало поштовхом для початку законотворчого процесу з метою належного забезпечення діяльності Бюро, подальшого реформування органів кримінальної юстиції.

Необхідно відзначити, що вітчизняними вченими проводилися дослідження з різних питань функціонування цього органу державної влади. Окремим аспектам окресленої проблеми присвячені праці таких учених, як О. Р. Звоненко, В. В. Комашко, Є. Д. Скулиш, Р. М. Труба, В. І. Цимбалюк, В. І. Чечерський, О. В. Шамара, О. М. Юрченко тощо. Однак комплексно питання нормативно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії злочинності не досліджувались.

Тому **метою цієї статті** є визначення напрямів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії злочинності.

Виклад основного матеріалу. Нині правове регулювання діяльності ДБР перебуває на стадії свого становлення, що підтверджується незначною кількістю чинних на сьогодні законодавчих та підзаконних актів. Частково це пояснюється тим, що воно ще не виконує покладені на нього завдання повноцінно. Водночас це зумовлює нерегульованість низки інших питань діяльності ДБР [20, с. 141].

Узагальнюючи доктринальні підходи до визначення поняття нормативно-правового регулювання діяльності щодо протидії злочинності [1, 3, 5, 21, 22, 39], під правовим регулюванням державної діяльності у сфері протидії злочинності пропонуємо розуміти передбачення в чинному законодавстві цілей та завдань протидії злочинності; установлення кола суб'єктів, які здійснюють цю діяльність, їхньої компетенції, форм та методів протидії злочинності, гарантій дотримання прав і свобод людини та громадянина під час здійснення зазначеної діяльності. Зважаючи на це, під правовим регулюванням діяльності ДБР у сфері протидії злочинності слід розуміти передбачення в чинному законодавстві цілей та завдань Бюро з протидії злочинності, його компетенції, форм та методів протидії злочинності, гарантій дотримання прав і свобод людини та громадянина під час здійснення зазначеної діяльності.

Тому для досягнення наміченого завдання необхідно проаналізувати чинні нормативно-правові акти, якими передбачена діяльність Бюро, а також установлені гарантії прав людини та громадянина під час здійснення цієї діяльності.

Як зазначається в ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», Бюро у своїй діяльності керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, а також іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на їхній основі.

Перший із нормативно-правових актів, який установлює гарантії дотримання прав людини й громадянина та загалом регламентує діяльність ДБР, є Конституція України — Основний закон нашої держави, що має найвищу юридичну силу [16]. Ст. 17 Конституції України визначає, що оборона держави, захист її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканності, а також забезпечення державної безпеки та захист державного кордону України є головним завданням Збройних сил України, відповідних військових формувань і правоохоронних органів держави.

Як нами зазначалося [24–26], під час опрацювання проекту Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (в усіх читаннях), Головним юридичним управлінням Верховної Ради України вказувалося на наявний недолік тексту Закону, якому умовно можна дати назву — «антиконституційність». Справа в тому, що названий структурний підрозділ українського парламенту вбачав недолік у тому, що ст. 1 проекту Закону Бюро визначалося як «центральный орган виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення та розкриття злочинів, віднесених до його компетенції», а «відповідно до абз. 2 ч. 1 ст. 4 проекту передбачено, що ДБР — це орган зі спеціальним статусом» [13]. Більш змістовними були зауваження стосовно невідповідності тексту Закону принципу верховенства права, відсутності у Верховної Ради повноважень створювати державні органи; невідповідності створення цього органу традиційному розумінню державних органів, які мають спеціальний статус; навіть зазіхання на повноваження Кабінету Міністрів України [13]. Деякі вчені також висловлювали подібні зауваження. Так, О. Ю. Бусол звертала увагу на конституційні проблеми спеціального статусу Державного бюро розслідувань. На переконання дослідниці, «така визначена в Законі України «Про державне бюро розслідувань» складна конструкція ДБР, як «центральный орган виконавчої влади, орган з правоохоронними функціями, орган зі спеціальним статусом» може призвести до його неефективного функціонування та відсутності результатів у протидії злочинам,

що належать до компетенції ДБР. Одночасно така сама конструкція наділяє ДБР занадто широкими повноваженнями» [2]. Деякі науковці взагалі називали конституційний статус ДБР «правоохоронним колапсом» [14, с. 44; 37].

Проте такі зауваження були передбачувані, оскільки перспектива запровадження діяльності ДБР набувала резонансу, з огляду на його повноваження щодо протидії злочинності серед топпосадовців, а всі «неконституційні недоліки» було збережено в Законі України «Про Державне бюро розслідувань». До того ж Головне юридичне управління Верховної Ради України перевищило свої повноваження в частині тлумачення Конституції України. І, як свідчать результати роботи ДБР, зазначені недоліки, навпаки, стали інноваційними рисами цього Закону.

Наступним складовим елементом правового регулювання діяльності ДБР у сфері протидії злочинності є міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Незалежно від рівня територіального впливу актів (міжнародний, європейський тощо), умовно всі міжнародно-правові акти в досліджуваній сфері можна розподілити на такі групи:

- 1) ті, що встановлюють гарантії прав і свобод людини та громадянина під час здійснення повноважень правоохоронними органами, зокрема й ДБР;
- 2) ті, які встановлюють вимоги до основних напрямів діяльності правоохоронних органів, у тому числі й ДБР;
- 3) ті, які визначають найбільш актуальні напрями діяльності правоохоронних органів, включаючи й ДБР.

До першої групи слід зарахувати передусім такі документи, як: «Загальна декларація прав людини» від 10 грудня 1948 року; «Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод» від 04 листопада 1950 року та Протоколи до неї; «Міжнародний пакт про політичні та громадянські права» від 16 грудня 1966 року; «Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права» від 16 грудня 1966 року тощо.

Основними документами другої групи, зокрема, є: «Європейська конвенція про видачу правопорушників» від 13 грудня 1957 року та Протоколи до неї; «Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах» 20 квітня 1959 року та Протоколи до неї; «Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків» від 28 травня 1970 року; «Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах» від 15 травня 1972 року, «Європейська конвенція про незастосування строків давності до злочинів проти людяності та воєнних злочинів» від 25 січня 1974 року; «Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом» від 27 січня 1977 року; «Конвенція про передачу засуджених осіб» від 21 березня 1983 року; «Конвенція держав-членів Співдружності Незалежних Держав про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах» від 22 січня 1993 року (м. Мінськ); «Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах» від 07 жовтня 2002 року (м. Кишинів).

Третю групу нормативно-правових актів складають: «Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» від 20 грудня 1988 року; «Угода країн-учасниць Співдружності Незалежних Держав про співробітництво зі злочинами у сфері економіки» від 12 квітня 1996 року; «Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму» від 09 грудня 1999 року; «Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією» від 27 січня 1999 року; «Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності» від 15 листопада 2000 року та Протоколи до неї; «Конвенція про кіберзлочинність» від 23 листопада 2001 року; «Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 31 жовтня 2003 року; «Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт і конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» від 16 травня 2005 року; «Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму» від 16 травня 2005 року; «Конвенція

Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми» від 16 травня 2005 року тощо. Якщо зважати на примат міжнародного права в українській системі права, то, зрозуміло, міжнародно-правові договори відіграють важливу засадничу роль у діяльності Бюро за різними напрямками протидії злочинності.

Найголовніше те, щоб організація та діяльність ДБР відповідали міжнародним стандартам правоохоронної діяльності та захисту прав людини. Так, Є. Д. Скулиш зазначає, що такими стандартами є:

- незалежність від політичного та іншого незаконного впливу (структурна та операційна автономія, порядок призначення та звільнення керівника і под.);
- підзвітність органу (регулярне звітування, інформування громадськості тощо);
- високий рівень професійної підготовки співробітників (конкурсний відбір працівників, їхнє навчання тощо);
- наявність достатніх повноважень для ефективної роботи (спеціальні оперативно-розшукові та слідчі заходи, доступ до фінансової інформації тощо) [35].

Слід лише позначити: з метою забезпечення ефективного міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності Україна приєдналася до основних міжнародно-правових документів, які її регламентують; створила розгалужену двосторонню договірно-правову основу безпосереднього співробітництва з більшістю потенційних партнерів близького та далекого зарубіжжя [4, с. 61]. Хоча у вказаній сфері діяльності Бюро немає міжвідомчих нормативно-правових актів, у яких би конкретизувалося його співробітництво, більш детально визначалися завдання та порядок вирішення питань, що належать до його компетенції. Учені підтверджують, що окреслений напрям роботи Бюро є вкрай актуальним [20, с. 141].

Відповідно до Стратегічної програми розвитку Бюро на 2017–2022 рр., потребують розроблення та впровадження такі акти щодо співпраці з іншими державними органами та міжнародними організаціями: 1) «Порядок обміну інформацією між Державним бюро розслідувань та державними органами України»; 2) «Порядок обміну інформацією між Державним бюро розслідувань та міжнародними правовими та правоохоронними організаціями (за погодженням із Міністерством закордонних справ)»; 3) «Порядок укладання та затвердження меморандумів про співпрацю із правоохоронними органами іноземних держав» [36].

Переходячи до аналізу законів нашої держави, що регламентують діяльність Бюро у сфері протидії злочинності, наголошуємо, що він буде здійснюватися не за принципом «кодифіковані закони — прості закони», а за порядком, визначеним ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Державне бюро розслідувань».

Тому наступним має бути проаналізоване положення Закону України «Про Державне бюро розслідувань». Згідно зі змістом преамбули Закону, ним визначаються правові основи організації та діяльності Бюро.

Найсуттєвішим у тексті цього Закону є те, що законодавець передбачив не тільки засоби протидії злочинності, які використовуються ДБР, а й необхідність здійснювати інформаційно-аналітичні заходи щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидія яким належить до компетенції Державного бюро розслідувань, уживати заходів щодо їхнього усунення (п. 2 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»). Акцентовано увагу на практичній користі цього положення, оскільки в нормах КПК України [18] відсутній нормативно визначений обов'язок слідчого, прокурора встановлювати причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, чим «зведена нанівець» функція слідчого в запобіганні. А це, зі свого боку, призводить до зростання рівня злочинності [23].

Зрозуміло, що не всі норми аналізованого нормативно-правового акта мають кримінологічний зміст та спрямування. Однак у комплексі вони спрямовані на забезпечення виконання завдань Бюро, серед яких — протидія кримінальним правопорушенням серед вищих посадових осіб держави, суддів і прокурорів; запобігання корупції тощо.

Наступним Законом України, що має базове значення для діяльності ДБР, є Кримінальний процесуальний кодекс України (далі — КПК, Кодекс). Зазначеним Кодексом встановлено, що, по-перше, керівник органу ДБР та його заступники в межах їхніх повноважень є керівниками органу досудового розслідування, по-друге, службова особа Бюро в межах компетенції, передбаченої КПК, уповноважена здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, є слідчим (ст. 3), по-третє, органи Бюро є органами досудового розслідування (ст. 38). Також КПК визначено кримінальну процесуальну компетенцію оперативних підрозділів Бюро (ст. 41); особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 246); порядок підготовки документів та направлення запитів (ст. 575). Загалом з ухвалення КПК розпочався довготривалий процес законотворчої роботи над створенням нормативно-правової бази діяльності ДБР. Прикінцевими положеннями Кодексу було встановлено терміни утворення ДБР, особливості здійснення кримінальних проваджень до дня його створення та передачі зазначених проваджень до Бюро.

Однак найвагомим є визначення в ч. 4 ст. 216 КПК підслідності Бюро, що фактично встановлює сферу компетенції зазначеного державного органу. Відповідно до цього припису КПК, слідчі органів Бюро здійснюють досудове розслідування злочинів:

1) учинених Президентом України, повноваження якого припинено; Прем'єр-міністром України; членом Кабінету Міністрів України; першим заступником та заступником міністра; членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення; Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку; Антимонопольного комітету України; Головою Державного комітету телебачення і радіомовлення України; Головою Фонду державного майна України, його першим заступником та заступником; членом Центральної виборчої комісії; народним депутатом України; Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини; Директором Національного антикорупційного бюро України; Генеральним прокурором, його першим заступником та заступником; Головою Національного банку України, його першим заступником та заступником; Секретарем Ради національної безпеки і оборони України, його першим заступником та заступником; Постійним Представником Президента України в Автономній Республіці Крим, його першим заступником та заступником; радником або помічником Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України; суддею; працівником правоохоронного органу; особою, посада якої належить до категорії «А», крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України;

2) учинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України; заступником Генерального прокурора — керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

3) проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини), крім злочинів, передбачених ст. 422 Кримінального кодексу України.

Маємо визнати існування певних колізій між положеннями ч. 4 ст. 216 КПК, п. 1 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» та Законом України «Про Державну службу» [9]. Річ у тім, що в Законі України «Про Державне бюро розслідувань» до підслідності ДБР віднесені злочини, учинені службовими особами, які займають особливо відповідальне становище (відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про державну службу»); особами, посади яких належать до першої — третьої категорій посад державної служби; суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України. Однак ст. 6 Закону України «Про державну службу» встановлено 3 категорії посад державних службовців — «А», «Б» і «В», а «перша — третя категорія» відсутні. Ці «перші — треті» категорії було передбачено старою редакцією Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року [12], який утратив чинність 10 грудня 2015 року, тобто вже після під-

писання Президентом України Закону України «Про Державне бюро розслідувань». У зв'язку із цим, редакція ст. 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» потребує змін, на кшталт тексту ч. 4 ст. 216 КПК України.

Усі злочини, що вчиняються вказаними посадовими особами, є підслідними слідчим органів Бюро. Зважаючи на це, базовим нормативно-правовим актом діяльності Бюро у сфері протидії злочинності є КК України [17], який визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами та які покарання застосовуються до осіб, що їх вчинили.

Нормами КК України має бути встановлено не тільки кримінальну відповідальність за злочини, підслідні ДБР, а й кримінально-правові гарантії забезпечення діяльності цього органу. Йдеться про кримінально-правовий захист працівників Бюро. Усім відомо, що правоохоронним органам відведено особливу роль у процесах забезпечення кримінологічної безпеки держави та суспільства. У зв'язку із цим, держава створює систему кримінально-правових гарантій, спрямованих на забезпечення, по-перше, особистої безпеки вказаних осіб та їхніх близьких родичів, по-друге, виконання цими особами повноважень. Ці гарантії передбачені ст.ст. 112, 343–345, 346, 347, 348, 349 КК України. Якщо проаналізувати наведені норми та відповідні бланкетні нормативно-правові акти, то можна стверджувати, що про працівників ДБР просто забули. Як стверджують фахівці, «на протипагу ДБР, повноваження та гарантії процесуальної самостійності відповідних підрозділів НАБУ у КПК набули більш широкого нормативного закріплення» [34, с. 120].

Для прикладу, директора ДБР не включено до переліку потерпілих державних діячів у ст. 112, 344, 346 КК України. Разом з тим, виходячи із системного тлумачення ст. 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» та ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [8], працівники Бюро не можуть бути зараховані до працівників правоохоронних органів, оскільки, відповідно до нормативних приписів першого Закону, Бюро здійснює правоохоронну діяльність, а відповідно до нормативних приписів другого — правоохоронним органом визнається орган, який здійснює правозастосовні або правоохоронні функції. Тобто на працівників Бюро не розповсюджуються кримінально-правові гарантії, передбачені ст. 343, 345, 347, 348, 349 КК України.

Тому варто внести відповідні зміни до КК України в частині передбачення директора Бюро як державного діяча. Також у ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» слід передбачити пряму вказівку на Бюро як правоохоронний орган (на кшталт того, як передбачено органи прокуратури, Національної поліції, Служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи й установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони).

Здебільшого Бюро у своїй діяльності має справу не з поодинокими злочинами, а із систематичною професійною злочинною діяльністю, поєднаною з ієрархічними корупційними зв'язками. Тому нормативно-правовим актом, що регламентує його діяльність, є Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [11]. Цей Закон визначає головні напрями загальнодержавної політики та організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Ст. 5 цього Закону встановлено систему органів, що здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, до якої належать: а) спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю державні органи; б) державні органи, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій. У переліку органів другої категорії не передбачено Державного бюро розслідувань (хоча визнаються такими органи Національної поліції і Служби безпеки України; органи прокуратури України; органи доходів і зборів, органи Державної прикордонної служби України та органи державного фінансового контролю; органи й установи виконання покарань та слідчі ізолятори; розвідувальний орган Міністерства оборони України; Національне антикорупційне бюро України), а

включення ДБР до перелічених органів дозволить набути йому статусу суб'єктів відповідних правовідносин у сфері публічного права.

Ще одним із Законів України, що безпосередньо стосується діяльності Бюро у сфері протидії злочинності, є Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» [10]. Наведеним вище законом передбачалися, зокрема, заходи із протидії корупції в органах виконавчої влади, у системі правосуддя; посилення захисту викривачів корупціонерів; посилення відповідальності за корупційні злочини; забезпечення конфіскації доходів від злочинної діяльності; створення Єдиного державного реєстру юридичних осіб, причетних до корупції тощо. Він є програмним документом у сфері протидії корупції, дороговказом розвитку держави та суспільства в окресленому напрямі. Однак на сьогодні не розроблено Антикорупційної стратегії на період з 2017 року й дотепер.

Звернімо увагу, що у квітні 2018 року урядом України (далі — Уряд) було схвалено проєкт Закону України «Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки». Законопроект було розроблено Національним агентством із питань запобігання корупції з метою визначення комплексу заходів, спрямованих на зменшення рівня корупції в Україні та подальше просування антикорупційних ініціатив у державі. Під час підготовки законопроекту було проаналізовано ефективність попередньої Антикорупційної стратегії з урахуванням пропозицій заінтересованих органів, громадських організацій і провідних національних та міжнародних експертів, соціологічних і аналітичних досліджень із вивчення ситуації стосовно корупції, статистичних спостережень, практики застосування антикорупційного законодавства, оцінки рівня імплементації міжнародних стандартів у сферу антикорупційної політики. Планувалося, що після прийняття Антикорупційної стратегії Верховною Радою України у тримісячний строк із дня набрання чинності цим Законом Урядом буде затверджено Державну програму щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2018–2020 роки [38]. Однак цей законопроект так і не було в подальшому схвалено Верховною Радою України.

Стратегічним для створення та функціонування Бюро став Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» від 8 квітня 2008 року № 311/2008 [37], яким затверджено Концепцію реформування кримінальної юстиції України.

Концепцією було констатовано, що наявна система кримінальної юстиції неповною мірою відповідає новим суспільним відносинам, що склалися в Україні, і не забезпечує належного стану правопорядку, ефективного захисту осіб, суспільства та держави від небезпечних посягань на соціальні цінності, права й законні інтереси. У ній передбачалася необхідність гуманізації кримінального законодавства; удосконалення кримінальних процесуальних норм і суміжного законодавства, у тому числі з урахуванням світового досвіду; перебудови організаційно-функціональної структури кримінальної юстиції відповідно до норм реформованого законодавства; реформування процедури досудового розслідування; реорганізації системи органів досудового розслідування і функціонального відмежування їхньої діяльності від діяльності розвідувальних і контррозвідувальних органів.

Тому наслідком цього стало ухвалення нового Кримінального процесуального кодексу України, унесення змін до Кримінального кодексу України в частині запровадження інституту кримінальних проступків. Цей документ започаткував стратегічне реформування законодавства та державного апарату, що призвело до утворення ДБР, зокрема.

Безпосередній діяльності Бюро присвячена Постанова Верховної Ради України «Про визначення представників Верховної Ради України до складу комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора Державного бюро розслідувань» від 29.03.2016 № 1041-VIII [27]. У ній визначено представників від парламенту до складу відповідної комісії.

З метою належного забезпечення функціонування Бюро Урядом також було затверджено низку нормативно-правових актів, як-от: Постанови Кабінету Міністрів України: «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки» від 29.04.2015 № 265 [29]; «Питання Ради громадського контролю при Державному бюро розслідувань» від 20.12.2017 № 1086 [28], яким затверджено «Положення про Раду громадського контролю при Державному бюро розслідувань та порядок формування її складу»; «Про затвердження Типового порядку проведення відкритого конкурсу для призначення на посади у Державному бюро розслідувань» від 20.12.2017 № 1069 [31]; «Про погодження затвердження організаційної структури Державного бюро розслідувань» від 13.12.2017 № 938-р [32]; «Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань» від 11.05.2017 № 449 [30]; «Про утворення Державного бюро розслідувань» від 29.02.2016 № 127 [33].

На сьогодні потребують розроблення та затвердження такі нормативно-правові акти КМУ стосовно діяльності Бюро: «Положення про порядок проходження служби особами рядового та начальницького складу Державного бюро розслідувань»; «Дисциплінарний статут Державного бюро розслідувань»; «Порядок присвоєння спеціальних звань начальницького складу Державного бюро розслідувань та їхнє співвідношення з іншими спеціальними, а також військовими званнями й рангами державних службовців»; «Перелік інформаційних систем органів державної влади, доступ до яких повинно мати Бюро, а також порядок оброблення інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, до яких надано доступ Бюро як користувачу».

Протягом останніх двох років саме Бюро схвалило низку важливих нормативно-правових актів, спрямованих на розв'язання його діяльності. Це стосується таких наказів ДБР: «Про затвердження Порядку складення Присяги осіб рядового і начальницького складу Державного бюро розслідувань» від 01.07.2019 № 144; «Про затвердження Порядку проведення стажування в Державному бюро розслідувань працівників, які не мають досвіду практичної роботи за спеціальністю» від 21.11.2018 № 151; «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу для призначення на посади у Державному бюро розслідувань» від 26.06.2018 № 70; «Про затвердження Порядку проведення установчих зборів з формування Ради громадського контролю при Державному бюро розслідувань» від 23.02.2018 № 17; «Про створення Науково-консультативної ради при Державному бюро розслідувань» від 23.02.2018 № 16; «Про затвердження Порядку проведення конкурсу для призначення на посади у Державному бюро розслідувань» від 14.02.2018 № 13 тощо. Необхідно зауважити, що потребують подальшого розроблення та затвердження такі нормативно-правові акти Бюро у сфері протидії злочинності, як інструкції щодо визначення методик розслідування окремих видів злочинів, підслідних Державному бюро розслідувань, та порядку застосування таких методик у роботі слідчих підрозділів Бюро; інструкції щодо визначення методик документування окремих видів злочинів, підслідних Бюро, та порядку застосування таких методик у роботі оперативних підрозділів Бюро; інструкції щодо встановлення причин та умов злочинів, а також заходів їхньої нейтралізації.

Зрозуміло, що існує низка інших нормативно-правових актів, які опосередковано забезпечують діяльність Бюро. Однак нами було проаналізовано найбільш важливі для протидії злочинності. Маємо виокремити певні проблеми в нормативно-правовому забезпеченні діяльності Бюро стосовно протидії злочинності.

Висновки. Проведений аналіз стану нормативно-правового забезпечення діяльності Бюро у сфері протидії злочинності дозволяє зробити такі висновки:

– правовим регулюванням діяльності ДБР у сфері протидії злочинності є передбачення в чинному законодавстві цілей та завдань Бюро із протидії злочинності, його компетенції, форм та методів протидії злочинності, гарантій дотримання прав і свобод людини та громадянина під час здійснення зазначеної діяльності;

- правове регулювання діяльності ДБР у сфері протидії злочинності здійснюється Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Законом України «Про Державне бюро розслідувань», іншими законами України, а також підзаконними нормативно-правовими актами, прийнятими на їхній основі;
- існує потреба у двосторонніх міжвідомчих договорах Бюро, у яких би конкретизувалося співробітництво, більш детально визначалися завдання та порядок вирішення питань, що належать до його компетенції;
- редакція ст. 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» потребує узгодження із ч. 4 ст. 216 КПК України;
- слід унести відповідні зміни до КК України в частині передбачення Директора Бюро як державного діяча. У ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» необхідно передбачити пряму вказівку на Бюро як правоохоронний орган;
- включити ДБР до переліку державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій (ч. 2 ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»);
- потребує розроблення та ухвалення нової редакції Антикорупційної стратегії України.

Список використаних джерел

1. Бесчастний В. М. Теорія та практика кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 401 с.
2. Бусол О. Ю. Конституційні проблеми спеціального статусу Державного бюро розслідувань в Україні. URL: http://nbuviap.gov.ua/iNdex.php?optioN=com_coNteNt&view=article&id=2260:koNstitutsijN-i-problem-i-spetsialNogo-statusu-derzhavNogo-byuro-rozsliduvaN-v-ukraj-i&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 15.08.2019).
3. Буюджи С. А. Правове регулювання боротьби із кіберзлочинністю: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Приватний вищий навч. заклад «Університет Короля Данила». Івано-Франківськ, 2018. 203 с.
4. Войціховський А. В. Особливості договірно-правового регулювання співробітництва держав у сфері протидії злочинності на двосторонньому рівні. *Вісник Харківського нац. ун-ту внутр. справ.* 2017. № 2 (77). С. 56–63.
5. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
6. Закон України «Про Державне бюро розслідувань». *Відомості Верховної Ради України.* 2016. № 6. Ст. 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення: 01.09.2019).
7. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». *Відомості Верховної Ради України (ВВР).* 1994. № 11. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12> (дата звернення: 02.09.2019).
8. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року. *Відомості Верховної Ради (ВВР).* 2016. № 4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 04.09.2019).
9. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки». *Відомості Верховної Ради (ВВР).* 2014. № 46. Ст. 2047. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 12.08.2019).
10. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». *Відомості Верховної Ради України (ВВР).* 1993. № 35. Ст. 358. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (дата звернення: 21.08.2019).
11. Закон України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР).* 1993. № 52. Ст. 490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12> (дата звернення: 12.09.2019).
12. Зауваження Головного юридичного управління Верховної Ради України до проекту Закону України «Про Державне бюро розслідувань» реєстр. № 2114 від 02.11.2015. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54012 (дата звернення: 15.08.2019).
13. Ляченко О. В., Проценко В. О. Проблеми розслідувань кримінальних проваджень, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань. *Правові горизонти.* 2018. Випуск 12. С. 42–47.

14. Комашко В. В. Особливості організаційно-правових основ функціонування Державного бюро розслідувань як однієї з новел Кримінального процесуального кодексу. *Вісник АМСУ*. Серія: «Право». 2014. № 1 (12). С. 132–138.
15. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 02.09.2019).
16. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 29.08.2019).
17. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 19.08.2019).
18. Матіос вважає, що закон про ДБР суперечить КПК і загрожує правам людини. URL: https://dt.ua/POLITICS/matios-vvazhaye-scho-zako№-pro-dbr-superechit-kpk-i-zagrozhuye-pravam-lyudi№i-201263_.html (дата звернення: 24.08.2019).
19. Моїсєєв М. С. Адміністративно-правове регулювання діяльності Державного бюро розслідувань України. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. Випуск 3. С. 138–141.
20. Назимко Є. С. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх : монографія. Вступне слово та загальна редакція д.ю.н., проф. О. М. Литвинова; Донецький юрид. ін-т МВС України, Криминологічна асоціація України. Київ : КНТ, 2015. 368 с.
21. Назимко Є. С. Історичний метод та проблеми періодизації історії розвитку інституту покарання неповнолітніх. *Jurnalul Juridic National : teorie si practica*. 2014. № 1. С. 47–57.
22. Новосад Ю. Про сутність і зміст діяльності прокуратури як суб'єкта спеціально-криминологічного запобігання злочинам в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 256–260.
23. Носевич Н. Р. Законопроектна діяльність щодо створення Державного бюро розслідувань. *Україна і Європейський Союз: сучасні тенденції співпраці* : матеріали круглого столу (в авторській редакції) (м. Маріуполь, 16 травня 2019 року). Маріуполь, 2019. С. 179–185.
24. Носевич Н. Р. Історія становлення та стан наукового дослідження Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання злочинам в Україні. *Право. UA*. 2019. № 2. С. 139–145.
25. Носевич Н. Р. Соціальна необхідність створення Державного бюро розслідувань в Україні. *Актуальні проблеми кримінального права та процесу*: матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 14 червня 2019 року). Ред. кол. : О. О. Волобуєва, О. В. Одерій, Т. О. Лоскутов, А. С. Політова. Кривий Ріг : Поліграфічна компанія «Геліос-Принт». 2019. С. 57–59.
26. Постанова Верховної Ради України «Про визначення представників Верховної Ради України до складу комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора Державного бюро розслідувань» від 29.03.2016 № 1041-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1041-19/pril1041> (дата звернення: 26.08.2019).
27. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Ради громадського контролю при Державному бюро розслідувань» від 20.12.2017 № 1086. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2017-%D0%BF> (дата звернення: 27.08.2019).
28. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки» від 29.04.2015 № 265. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF> (дата звернення: 28.08.2019).
29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань» від 11.05.2017 № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2017-%D0%BF> (дата звернення: 30.08.2019).
30. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового порядку проведення відкритого конкурсу для призначення на посади у Державному бюро розслідувань» від 20.12.2017 № 1069. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069-2017-%D0%BF> (дата звернення: 30.08.2019).
31. Постанова Кабінету Міністрів України «Про погодження затвердження організаційної структури Державного бюро розслідувань» від 13.12.2017 № 938-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/938-2017-%D1%80> (дата звернення: 30.08.2019).
32. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного бюро розслідувань» від 29.02.2016 № 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127-2016-%D0%BF> (дата звернення: 01.09.2019).
33. Сисоєнко Г. І., Самодін А. В. Нові органи досудового розслідування в Україні. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2015. № 5. С. 117–126.
34. Скулиш Є. Д. Проблемні питання створення Державного бюро розслідувань. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2013. № 2. С. 60–71. URL: http://№buv.gov.ua/UJRN/boz_2013_2_10 (дата звернення: 03.09.2019).
35. Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 рр. URL: <https://dbr.gov.ua/strategie№a-programa-dial№osti> (дата звернення: 04.09.2019).
36. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» від 8 квітня 2008 року № 311/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311/2008> (дата звернення: 03.09.2019).

37. Уряд схвалив проект Закону України «Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/News/uryad-shvaliv-proekt-zakoNu-ukrayiNi-pro-aNetikorupcijNeu-strategiyu-Nea-2018-2020-roki> (дата звернення: 02.09.2019).

38. Южно О. О. Правове регулювання діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2009. № 1. С. 21–26.

References

1. Beschastnyi, V. M. (2017). *Teoriia ta praktyka kryminolohichnoho zabezpechennia protydii zlochynnosti v Ukraini* [The theory and practice of criminological support of combating crime in Ukraine] : dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.08. Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv. 401 s. [in Ukrainian].
2. Busol, O. Yu. (2019). *Konstytutsiini problemy spetsialnoho statusu Derzhavnoho biuro rozsliduvan v Ukraini* [Constitutional problems of the special status of the State Bureau of Investigation in Ukraine]. URL: http://Nbuv.gov.ua/iNdex.php?option=com_content&view=article&id=2260:konstitutsiini-problemi-spetsialnoho-statusu-derzhavnoho-byuro-rozsliduvannya-v-ukrayini&catid=8&Itemid=350 [in Ukrainian].
3. Buiadzhy, S. A. (2018). *Pravove rehuliuвання borotby iz kiberzlochynnistiu: teoretyko-pravovy aspekt* [Legal Regulation of Combating Cybercrime: Theoretical and Legal Aspects] : dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Pryvatnyi vyshchyi navch. zaklad «Uni-versytet Korolia Danyla». Ivano-Frankivsk. 203 s. [in Ukrainian].
4. Voitsikhovskiy, A. V. (2017). *Osoblyvosti dohovirno-pravoho rehuliuвання spivrobotnytstva derzhav u sferi protydii zlochynnosti na dvostoronnomu rivni* [Peculiarities of the treaty-law regulation of bilateral cooperation at the bilateral level]. *Visnyk Kharkivskoho nats. un-tu vnutr. sprav.* № 2 (77). S. 56–63 [in Ukrainian].
5. Holina, V. V. (2011). *Zapobihannya zlochynnosti (teoriia i praktyka)* [Crime Prevention (Theory and Practice)] : navch. posib. Kharkiv : Nats. yuryd. akad. Ukrainy. 120 s. [in Ukrainian].
6. *Zakon Ukrainy «Pro Derzhavne biuro rozsliduvan»*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2016. № 6. St. 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (data zvernennia: 01.09.2019) [in Ukrainian].
7. *Zakon Ukrainy «Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv»*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1994. № 11. St. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12> (data zvernennia: 02.09.2019) [in Ukrainian].
8. *Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu sluzhbu» vid 10 hrudnia 2015 roku*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2016. № 4. St. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (data zvernennia: 04.09.2019).
9. *Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v Ukraini (Antykoruptsiina stratehiia) na 2014–2017 roky»*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2014. № 46. St. 2047. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (data zvernennia: 12.08.2019) [in Ukrainian].
10. *Zakon Ukrainy «Pro orhanizatsiino-pravovi osnovy borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu»*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1993. № 35. St. 358. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (data zvernennia: 21.08.2019) [in Ukrainian].
11. *Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu sluzhbu» vid 16 hrudnia 1993 roku*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1993. № 52. St. 490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12> (data zvernennia: 12.09.2019) [in Ukrainian].
12. *Zauvazhennia Holovnoho yurydychnoho upravlinnia Verkhovnoi Rady Ukrainy do proektu Zakonu Ukrainy «Pro Derzhavne biuro rozsliduvan» reistr. № 2114 vid 02.11.2015*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54012 (data zvernennia: 15.08.2019) [in Ukrainian].
13. Ilchenko, O. V., Protsenko, V. O. (2018). *Problemy rozsliduvan kryminalnykh provadzhen, vidnesenykh do pidslidnosti Derzhavnoho biuro rozsliduvan* [Problems of criminal investigations related to the jurisdiction of the State Bureau of Investigation]. *Pravovi horizonty*. Vypusk 12. S. 42–47 [in Ukrainian].
14. Komashko, V. V. (2014). *Osoblyvosti orhanizatsiino-pravovykh osnov funktsionuvannia Derzhavnoho biuro rozsliduvan yak odniiei z novel Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu* [Peculiarities of organizational and legal bases of functioning of the State Bureau of Investigation as one of the novelties of the Criminal Procedure Code]. *Visnyk AMSU. Serii: «Pravo»*. № 1 (12). S. 132–138 [in Ukrainian].
15. *Konstytutsiia Ukrainy*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1996. № 30. St. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 02.09.2019) [in Ukrainian].
16. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 2001. № 25–26. St. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvernennia: 29.08.2019) [in Ukrainian].
17. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy*. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. St. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennia: 19.08.2019) [in Ukrainian].
18. *Matios vvazhaie, shcho zakon pro DBR superechyt KPK i zahrozhuie pravam liudyny*. URL: https://dt.ua/POLITICS/matios-vvazhaie-scho-zakon-pro-dbr-superechit-kpk-i-zagrozhuie-pravam-lyudi-201263_.html (data zvernennia: 24.08.2019) [in Ukrainian].
19. Moiseiev, M. S. (2018). *Administratyvno-pravove rehuliuвання diialnosti Derzhavnoho biuro rozsliduvan Ukrainy* [Administrative and legal regulation of the activity of the State Bureau of Investigation of Ukraine]. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. Vypusk 3. S. 138–141 [in Ukrainian].

20. Nazymko, Ye. S. (2015). Zarubizhnyi dosvid kryminalno-pravovoi rehlamentatsii instytutu pokarannia nepovnoletnikh [Foreign experience of juvenile criminal justice regulation: a monograph] : monohrafiia. Vstupne slovo ta zahalna redaktsiia d.iu.n., prof. O. M. Lytvynova; Donetskyi yuryd. in-t MVS Ukrainy, Kryminolohichna asotsiatsiia Ukrainy. Kyiv : KNT. 368 s. [in Ukrainian].

21. Nazymko, Ye. S. (2014). Istorychnyi metod ta problemy periodyzatsii istorii rozvytku instytutu pokarannia nepovnoletnikh [The historical method and problems of periodization of history of development of the institute of punishment of minors]. Jurnalul Juridic National : teorie si practica. № 1. S. 47–57 [in Ukrainian].

22. Novosad, Yu. (2017). Pro sutnist i zmist diialnosti prokuratury yak subiekta spetsialno-kryminolohichnoho zapobihannia zlochynam v Ukraini [On the essence and content of the activity of the prosecutor's office as a subject of special criminological prevention of crimes in Ukraine]. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. № 2. S. 256–260 [in Ukrainian].

23. Nosevych, N. R. (2019). Zakonoproektna diialnist shchodo stvorennia Derzhavnoho biuro rozsliduvan. Ukraina i Yevropeyskyi Soiuz: suchasni tendentsii spivpratsi [Drafting of the State Bureau of Investigation. Ukraine and the European Union: current trends in cooperation] : materialy kruhloho stolu (v avtorskii redaktsii) (m. Mariupol, 16 travnia 2019 roku). Mariupol. S. 179–185 [in Ukrainian].

24. Nosevych, N. R. (2019). Istoriia stanovlennia ta stan naukovoho doslidzhennia Derzhavnoho biuro rozsliduvan yak subiekta zapobihannia zlochynam v Ukraini [History of formation and state of scientific research of the State Bureau of Investigation as a subject of crime prevention in Ukraine]. Pravo.UA. № 2. S. 139–145 [in Ukrainian].

25. Nosevych, N. R. (2019). Sotsialna neobkhdnist stvorennia Derzhavnoho biuro rozsliduvan v Ukraini [The social need to create a State Bureau of Investigation in Ukraine]. Aktualni problemy kryminalnoho prava ta protsesu: materialy V Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. (m. Kryvyi Rih, 14 chervnia 2019 roku). Red. kol. : O. O. Volobueva, O. V. Oderii, T. O. Loskutov, A. S. Politova. Kryvyi Rih : Polihrafichna kompaniia «Helios-Print». S. 57–59 [in Ukrainian].

26. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vyznachennia predstavnykiv Verkhovnoi Rady Ukrainy do skladu komisii z provedennia konkursu na zainiattia posady Dyrektora Derzhavnoho biuro rozsliduvan» vid 29.03.2016 № 1041-VIII. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/1041-19/pri№t> (data zvernennia: 26.08.2019) [in Ukrainian].

27. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pytannia Rady hromadskoho kontroliu pry Derzhavnomu biuro rozsliduvan» vid 20.12.2017 № 1086. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/1086-2017-%D0%BF> (data zvernennia: 27.08.2019) [in Ukrainian].

28. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy shchodo realizatsii zasad derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v Ukraini (Antykoruptsiinoi stratehii) na 2015–2017 roky» vid 29.04.2015 № 265. URL: <https://zako№2.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF> (data zvernennia: 28.08.2019) [in Ukrainian].

29. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia psykhoфизиологического дослідження із застосуванням поліграфу у Державному бюро розслідування» vid 11.05.2017 № 449. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/449-2017-%D0%BF> (data zvernennia: 30.08.2019) [in Ukrainian].

30. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Typovoho poriadku provedennia vidkrytoho konkursu dlia pryznachennia na posady u Derzhavnomu biuro rozsliduvan» vid 20.12.2017 № 1069. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/1069-2017-%D0%BF> (data zvernennia: 30.08.2019) [in Ukrainian].

31. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro pohodzhennia zatverdzhennia orhanizatsiinoi struktury Derzhavnoho biuro rozsliduvan» vid 13.12.2017 № 938-r. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/938-2017-%D1%80> (data zvernennia: 30.08.2019) [in Ukrainian].

32. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro utvorennia Derzhavnoho biuro rozsliduvan» vid 29.02.2016 № 127. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/127-2016-%D0%BF> (data zvernennia: 01.09.2019) [in Ukrainian].

33. Sysoienko, H. I., Samodin, A. V. (2015). Novi orhany dosudovoho rozsliduvannia v Ukraini [New Pre-trial Investigation Bodies in Ukraine]. Chasopys tsyvilnoho i kryminalnoho sudochynstva. № 5. S. 117–126 [in Ukrainian].

34. Skulysh, Ye. D. (2013). Problemni pytannia stvorennia Derzhavnoho biuro rozsliduvan. Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka) [Problematic issues of establishing a State Bureau of Investigation. Combating Organized Crime and Corruption (Theory and Practice)]. № 2. S. 60–71. URL: http://№buv.gov.ua/UJRN№/boz_2013_2_10 [in Ukrainian].

35. Stratehichna prohrama diialnosti Derzhavnoho biuro rozsliduvan na 2017–2022 rr. URL: <https://dbr.gov.ua/strategic№a-programa-dial№osti> (data zvernennia: 04.09.2019) [in Ukrainian].

36. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i obrony Ukrainy vid 15 liutoho 2008 roku «Pro khid reformuvannia systemy kryminalnoi yustytzii ta pravookhoronnykh orhaniv» vid 8 kvitnia 2008 roku № 311/2008. URL: <https://zako№.rada.gov.ua/laws/show/311/2008> (data zvernennia: 03.09.2019) [in Ukrainian].

37. Uriad skhvalyv proekt Zakonu Ukrainy «Pro Antykorupciynu stratehiu na 2018–2020 roky». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/News/uryad-shvaliv-proekt-zakonu-ukrayini-pro-antikorupciynu-strategiyu-na-2018-2020-roki> (data zvernennia: 02.09.2019) [in Ukrainian].

38. Iukhno, O. O. (2009). Pravove rehuliuвання diialnosti pravookhoronnykh orhaniv u sferi protydyi zlochynnosti [Legal regulation of the activity of law enforcement agencies in the field of combating crime]. Pivdenoukrainskyi pravnychyi chasopys. № 1. S. 21–26 [in Ukrainian].

Носевич Надежда Руслановна,
соискатель
(Донецкий юридический институт МВД Украины,
г. Кривой Рог)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1112-9788>

НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДЕЯЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮРО РАССЛЕДОВАНИЙ В СФЕРЕ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРЕСТУПНОСТИ

На основании анализа основных нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность Государственного бюро расследований (далее — Бюро) в сфере противодействия преступности автором разработаны направления усовершенствования нормативно-правового обеспечения этой деятельности Бюро. Предлагается разработать систему нормативно-правовых актов как законодательного, так и подзаконного уровней.

Ключевые слова: противодействие преступности; Государственное бюро расследований; нормативно-правовое обеспечение; направление.

Nosevych Nadiya Ruslanivna,
Applicant
(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1112-9788>

DIRECTIONS OF IMPROVEMENT THE LEGAL SECURITY OF THE STATE BUREAU OF INVESTIGATION IN COMBATING CRIME

Based on the analysis of the main regulatory acts governing the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating crime, the author has developed directions for improving the regulatory support of these activities of the Bureau. It is alleged that the legal regulation of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating crime is the prediction in the current legislation of the goals and objectives of the Bureau of Combating Crime, its competence, forms and methods of combating crime, guarantees of observance of human and civil rights and freedoms in the implementation of these activities. The legal regulation of the activities of the SBI in the field of combating crime is carried out by the Constitution of Ukraine, international treaties of Ukraine, the consent of which is provided by the Verkhovna Rada of Ukraine, the Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation», other laws of Ukraine, as well as by-laws and regulations adopted on their basis. It is concluded that there is a need to conclude bilateral interdepartmental agreements of the Bureau, in which cooperation would be specified, tasks and the procedure for resolving issues related to its competence were determined in more detail; edition of art. 5 of the Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation» require coordination with part 4 of Art. 216 of the Criminal Procedure Code of Ukraine; appropriate amendments should be made to the Criminal Code of Ukraine in the part stipulated by the Director of the Bureau as a statesman. In Art. 2 of the Law of Ukraine «On State Protection of Court and Law Enforcement Employees», a direct reference to the Bureau as a law enforcement agency should be provided; it is necessary to include the State Bureau of Investigation in the list of state bodies involved in the fight against organized crime as part of the fulfillment of other basic functions assigned to them.

Key words: combating crime; State Bureau of Investigation; regulatory support; direction.

Надійшла до редколегії 10.09.2019